

NOTAS

A

Mitte Agnum, Domine, Dominatorem terræ. (Is. 16. 1).

Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator... Israel
salvatus est in Domino salute æterna. (Is. 45—8.)

Utinam disrumperes cœlos et descenderes. (Is. 64—1).

Egredietur virga de radice Jesse, et flos de radice ejus as-
cendet, et requiescat super eum spiritus Domini... judicabit
in justitia pauperes et arguet in æquitate pro mansuetis terræ;
et percutiet terram virga oris sui, et spiritu labiorum suorum
interficiet impium. Et erit justitia cingulum lumborum ejus,
et fides cinctorum rerum ejus. (Is. 11. 1).

Dixit Nathan ad David ex Deo: «Sscitabo semen tuum post
te, quod egredietur de utero tuo et firmabo regnum ejus: ipse
ædificabit domum nomini meo, et stabiliam thronum regni
ejus usque in sempiternum. Ego ero ei in patrem, et ipse erit
mihi in filium: qui si inique aliquid geserit, arguam eum in
virga virorum et in plagiis filiorum hominum; misericordiam
autem meam non auferam ab eo... et fidelis erit domus tua, et

regnum tuum usque in æternum ante faciem tuam, et thronus tuus erit firmus jugiter. (2. Reg. 7. 12.)

In diebus illis et in tempore illo germinare faciam David germen justitiae et faciet judicium et justitiam in terra... et hoc est nomen quod vocabunt eum: Dominus justus noster. Quia hæc dicit Dominus: non interibit de David vir, qui sedeat super thronum domus Israel. (Jer. 33. 15).

Creavit Dominus novum super terram: Fœmina circundabit virum. (Jer. 31. 15).

Ego autem in Domino gaudabo et exultabo in Deo Iesu meo. (Habac. 3. 18).

Deus judicium tuum regi da, et justitiam tuam filio regis... orietur in diebus ejus justitia et abundantia pacis; donec auferatur luna. Et dominabitur a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. Coram illo procident Aethiopes et iminici ejus terram lingent. Reges Tharsis... et insulæ munera offerent, reges Arabum et Saba dona adducent. Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes servient ei... ante solem permanet nomen ejus; et benedicentur in ipso omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum. (Ps. 71. 1).

Ex Ægypto vocavi filium meum. (Ossee. 11. 1).

Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri... et revelabitur gloria Domini et videbit omnis caro pariter quod os Domini loquutum est. (Is. 40. 3).

Parvulus enim natus est nobis, et filius datus est nobis, et

factus est priuclpatus super humerum ejus, et vocabitur nomen ejus admirabilis. consiliarius, Deus, fortis, pater futuri sæculi, princeps pacis. Multiplicabitur imperium ejus et pacis non erit finis (Is. 9. 6)

Ecce servus meus, suscipiam eum; electus meus, complacuit sibi in illo anima mea, dedi spiritum meum super eum, judicium gentibus proferet. Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox ejus foris. Calatum quassatum non conteret, et linum fumigatum non extinguet: in veritate educet judicium. Non erit tristis neque turbulentus, donec ponat in terra judicium: et legem ejus insulæ expectabunt. (Is. 42. 1).

Spiritus Domini super me, eo quod unxerit Dominus me: ad annuntiadum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, et prædicarem captivis indulgentiam et clausis apertione. Ut prædicarem annum placabilem Domino et diem ultionis Deo nostro. (Is. 61. 1).

Deus ipse veniet et salvabit vos: tunc aperientur oculi cæcorum et aures surdorum patebunt, tunc saliet sicut cervus claudus, et aperta erit lingua mutorum. (Is. 35. 4).

Exulta satis, filia Sion, jubila filia Jerusalem: Ecce rex tuus veniet tibi justus et Salvator: ipse pauper et ascendens super asinam et super pullum filium asinæ. (Zach. 9. 9).

Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ et principes convenerunt in unum aduersus Dominum et adversus Christum ejus... Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum ejus præ-

dicans præceptum ejus. Dominus dixit ad me: Filius meus es tu; ego hodie genui te. (Ps. 2. 1).

Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam a dextris est mihi ne commovear. Propter hoc lætatum est cor meum et exultavit lingua mea, insuper et caro mea requiescat in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vitae, adimplebis me lætitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua usque in finem. (Ps. 15. 8).

Ascendit Deus in jubilo et Dominus in voce tubæ... Regnabit Deus super gentes... Principes popolorum congregati sunt cum Deo Abraham. (Ps. 46. 6).

Attollite portas principes vestras, et elevamini portæ aternales et introibit Rex gloriæ. (Ps. 23. 7).

Haurietis aquas in gadio de fontibus salvatoris. (Is. 12. 3).

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus, escam dedit timentibus se. (Ps. 110. 4).

Non est mihi voluntas in vobis... et munus non suscipiam de manu vestra, ab ortu enim solis usque ad occassum magnum est nomen meum in gentibus, et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominius exercituum. (Malac. 1, 10).

Et ponam in eis signum, et mittam ex eis qui salvati fuerint, ad gentes in mare, in Africam et Lydiam tendentes sagittam; in Italiam et Græciam, ad insulas longe, ad eos qui non

audierunt de me, et non viderunt gloriam meam. Et anuntiabant gloriam meam gentibus... Et assumam ex eis in sacerdotes et levitas, dicit Dominus. (Is. 65. 19).

In die illa erit altare Domino in medio Ægypti... colent eum (*Dominum*) in hostiis et in muneribus: et vota vovebunt Domino et solvent. (Is. 19. 19)

Feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias David fideles. Ecce testem populis dedi eum ducem et præceptorem gentibus. (Is. 55. 3).

Ecce dies venient, dicit Dominus: et feriam domui Israel et domui Juda fœdus novum:

Dies multos sedebunt filii Israel sine rege et sine principe et sine sacrificio et sine altari et sine theraphim. Et post haec revertentur filii Israel, et querent Dominum Deum suum, et David regem suum et pavebunt ad Dominum et ad bonum ejus in novissimo dierum. (Ose. 3, 4)

In die illa erit fons patens domui David, et habitantibus Jerusalem in ablutionem peccatoris et monstruatæ. Et erit in dia illa, dicit Dominus exercitum: Disperdam nomina idolorum de terra et non memorabuntur ultra: et pseudoprophetas et spiritum immundum auferam de terra. (Zach. 13, 1.)

Hæc dicit Dominus: Et disperdam simulacra et cessare faciam idola de Memphis. (Ezech. 30, 13.)

Parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Jacob...

ecce dedi te in lucem gentium ut sis salus mea usque ad extremum terræ. (Is. 49, 6.)

Dixit Dominus Domino meo, sede á dextris meis; donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum: virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion dominare in medio inimicorem tuorum... Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. (Ps. 109, 1.)

Ipse invocabit me: Pater meus es tu, Deus et susceptor salutis mæ. Et ego primogenitum ponam illum excelsum præ regibus terræ. In æternum servabo illi misericordiam meam: et testamentum meum fidele ipsi. Et ponam in sæculum sæculi semen ejus, et thronum ejus sicut dies cœli. Si autem dereliquerint filii ejus legem meam... visitabo in virga iniquitates eorum... Misericordiam autem meam non dispergam ab eo... neque profanabo testamentum meum, et quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita. (Ps. 88, 27.)

Et erit in novissimis diebus præparatus mons domus Domini in in vertice montium... et ibunt populi multi et dicent: Venite et ascendamus ad montem Domini et ad domum Dei Jacob, docebit nos vias suas et ambulabimus in semitis ejus: quia de Sión exhibit lex et verbun Domini de Jerusalem. (Is. 2, 2)

In diebus autem regnum illorum suscitabit Deus cœli regnum quod in eternum non dissipabitur et regnum ejus alteri populo non tradetur: comminuet autem et consumet universa regna hæc et ipsum stabit in æternum. (Dam. 2, 44.)

Surge, illuminare Jerusalem, quia venit lumen tuum; et

gloria Domini super te orta est... et ambulabunt gentes in lumine tuo, et reges in splendore ortus tui. Leva in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti congregati sunt, venerunt libi: filii tui de longe venient, et filiae tuæ de latere surgent. (Is. 60, 1.)

B

Ingressus ergo Angelus ad eam dixit: *Ave gratia plena, Dominus tecum.* Legimus in Actibus Apostolorum et Stephani plenum gratia et Apostolos fuisse repletos Spiritu Sancto, sed longe dissimiliter á Maria. Alioquin nec in illo habitavit plenitudo divinitatis corporaliter, quemadmodum in Maria: nec illi conceperunt de Spiritu Sancto quomodo Maria. *Ave, inquit, gratia plena, Dominus tecum.* Quid mirum si gratia plena erat, cum qua Dominus erat? Sed hoc potius mirandum quomodo qui Angelum miserat ad Virginem, ab Angelo inventus est esse cum Virgine. Itáne velocior Angelo fuit Deus, ut festinantem nuncium celerior ipse præveniret ad terras? Nec mirum. Nam cum esset rex in accubitu suo, nardus virginis dedit odorem suum, et ascendit in conspectu gloriæ eius sumus aromatis, et invenit gratiam coram oculis Domini, clamatibus qui circumstabant: *Quæ est ista quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrræ et thuris?*

Statimque rex egrediens de loco sancto suo, *exaltavit ut gigas ad currēdam viam*: Et licet á summo cælo egressio eius, nimio tamen pervalans desiderio prævenit suum nuncium ad virginem quam amaverat, quam sibi elegerat, cuius decorum concupierat. Quem prospiciens á longe venientem guatulans, et exultans ait Ecclesia: *Ecce venit is saliens in montibus transiliens colles*.

Meritó autem concupivit rex decorum Virginis. Fecerat enim quidquid longe antea premonita fuerat á patre suo David, dicente sibi: *Audi filia, et ride, et inclina aurem tuam; et obliiscere populum tuum et domum patris tui*. Et si hoc feceris, concupiscet rex decorum tuum. Audivit quippe et vidit, non ut quidam, qui audientes non audiunt, et videntes nou intelligunt, sed audivit et credidit, vidit et intellexit. Et inclinavit aurem suam ad obedientiam, et cor suum ad disciplinam, et obliterata est populum suum, et domum patris sui: quia nec populum suum augere prolis successione, nec domui patris sui relinquere curavit hæredem; sed quicquid honoris in populo, quicquid de paterna domo rerum terrenarum habere potuisset, omnia arbitrata est ut stercora, ut Christum lucrifaceret. Nec sefellit eam intentio, quando et Christum sibi filium vendicavit, nec propositum pudicitiae violavit. Bene igitur gratia plena, qnæ et virginitatis gratiam tenuit, et in super fœcunditatis gloriam acquisivit.

Ave, inquit, gratia plena, Dominus tecum. Non dixit Dominus in te, sed, *Dominus tecum*. Deus enim qui ubique æqualiter totus est per suam simplicem substantiam, aliter tamen in rationalibus creaturis quam in cæteris; et ipsarum alter in bonis, quam in malis est per efficaciam. Ita sane est in irrationa-

libus creaturis, ut tamen non capiatur ab ipsis. A rationalibus autem omnibus quidem capi potest per cognitionem, sed á bonis tantum capitur etiam per amorem. In solis ergo bonis ita est, ut etiam sit cum ipsis propter concordiam voluntatis. Nam dum suas voluntates ita justitiæ subdunt, ut Deum non de deceat velle quod ipsi volunt: per hoc quod ab ejus voluntate non dissentunt, Deum sibi specialiter jungunt. Sed cum ita sit cum omnibus sanctis, specialiter tamen cum Maria, cum qua utique tanta ei consensio fuit, ut illius non solum voluntatem, sed etiam carnem sibi conjungeret, ac de sua, Virginis que substantia unum Christum efficeret, vel potius unus Christus fieret; qui etsi nec totus de Deo, nec totus de Virgine, totus tamen Dei et totus Virginis esset, nec duo filii, sed unus utriusque filius. Ait itaque, *Ave gratia plena, Dominus tecum*. Nec tantum Dominus filius tecum, quem carne tua induis: sed et Dominus Spiritus sanctus, de quo concipis: Et Dominus Pater, qui genuit quem concipis. Pater, inquam, tecum, qui filium suum facit et tuum. Filius tecum, qui ad condendum in te mirabile sacramentum miro modo et sibi reserat genitale secretum, et tibi servat virginale signaculum. Spiritus Sanctus tecum, qui cum Patre et Filio tuum sanctificat uterum: Dominus ergo tecum. (S. Bern. Ab.—*Super Missus est, Homilia III.*)

C.

Utrum annuntiatio convenienti fuerit ordine perfecta.

Videtur, quod annuntiatio ejus non fuerit convenienti ordine perfecta. Dignitas enim Matris Dei dependet ex prole concepta; sed causa prius debet manifestari, quam effectus: ergo primo debuit Angelus Virgini annuntiare conceptum prolis, quam ejus dignitatem exponere, eam salutando.

2. Præterea. Probatio aut prætermitti debet in his quæ dubia non sunt, aut prætermitti in his quæ dubia esse possunt; sed Angelus primo videtur annuntiasse id, de quo Virgo dubitar, et dubitando quereret, dicens: *quomodo fies istud?* et postea probationem adjunxit, tum ex exemplo Elisabeth, tum ex Dei omnipotentia: ergo inconvenienti ordine annuntiatio per Angelum est effecta.

3. Præterea. Majus non potest probari sufficenter per minus; sed majus fuit virginem parere, quam vetulam: ergo non fuit sufficiens probatio Angeli probantis conceptum virginis ex conceptu senis

Sed contra est, quod dicitur Rom. 13 *Quæ a Deo sunt, ordinata sunt:* Angelus autem missus est a Deo ad hoc, quod Virginem annuntiaret, ut dicitur Luc. 1: ergo ordinatissime fuit annuntiatio per Angelum completa.

Respondeo dicendum, quod *annuntiatio congruo ordine per*

Angelum est perfecta. Tria enim Angelus intendebat circa Virginem. Primo quidem reddere mentem ejus attentam ad tantæ rei considerationem: quod quidem fecit, eam salutando quadam nova, et insolita salutatione. Unde Orig. dicit super Lucam (*hom. 6. à med.*) quod *si scissem ad alium quempiam similem esse factum sermonem, ut pote quæ habebat legis scientiam, numquā m eam quasi peregrina talis salutatio terruisset.* In qua quidem salutatione præmissit idoneitatem ejus ad conceptum in hoc quod dixit: *Gratia plena:* expressit conceptum in hoc quod dixit: *Dominus tecum;* et prænuntiavit honorem consequentem, cum dixit: *Benedicia tu in mulieribus.* Secundo autem intendebat eam instruere de mysterio Incarnationis, quod in ea erat implendum: quod quidem fecit prænuntiando conceptum, et partum, dicens; *Ecce concipies in utero etc.,* et ostendendo dignitatem prolis conceptæ, cum dixit: *Hic erit magnus etc.,* et etiam demonstrando modum conceptionis, cum dixit: *Spiritus Sanctus superveniet in te.* Tertio intendebat animum ejus inducere ad consensum, quod quidem fecit exemplo Elisabeth, et ratione ex divina omnipotentia sumta.

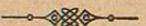
Ad primum ergo dicendum, quod animo humili nihil est mirabilius, quam auditus suæ excellentiæ: admiratio autem maxime attentionem animi facit: et ideo Angelus volens mentem virginis attentam reddere ad auditum tanti mysterii, ab ejus laudet incepit.

Ad secundum dicendum, quod Ambros, expresse dicit super Lucam (*c. I. super illud, Quomodo fies istud*), quod B. Virgo de verbis Angeli non dubitavit. Dicit enim: *Temperantior est Mariæ responsio, quam verba sacerdotis.* Hæc ait: *Quomo-*

do fiet istud? Ille respondit: Unde hoc sciam? Negat ille se credere, qui negat se scire: ista se facere profitetur, nec dubitat esse faciendum, quod quomodo fieri possit, inquirit. Aug. tamen videtur dicere, quod dubitaverit. Dicit enim in lib. Quæstionum veteris, et novi Testam. (q. 51. cir. princ. to. 4.): *Ambigenti Mariæ de conceptu possibilitatem Angelus prædicat: sed talis dubitatio magis est admirationis, quam incredulitatis; et ideo probationem Angelus inducit, non ad auferendam infidelitatem, sed magis ad removendam ejus admirationem.*

Ad tertium dicendum, quod sicut Ambros. dicit in Hexameron (*implic. l. 5. c 19 et super illud Luc. I. Exurgens Maria, et c. 8 sup. illud: Adhuc eo loquente*) ob hoc multæ steriles pererunt, ut partus credatur virginis. Et ideo conceptus Elisabeth sterilis inducitur, non quasi sufficiens argumentum, sed quasi quoddam figurale exemplum. Et ideo ad confirmationem hujus exempli suhditur argumentum, efficax ex omnipotentia divina. (Hæc expressius hab. Basil. Scleciæ, hom. 13, quæ est in Jonam ante med. et Greg. Nyss. in hom. de Natali Dom. cir. med.)

Summa. P. III. Q. XXX. a. IV.

BENEDICTA TU IN MULIERIBUS

Octavo sermón del Novenario